

ולמדנו מכאן שחסרון המנורה מעכב את הקרבת הקרבנות.

אבל היכן שכתוב "צלע", וכמו בשלחן, שכתוב בו "והשלחן תתן על צלע צפון" – אינו מעכב חסרונו את הקרבת הקרבנות.

ואמר רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן: ואפילו דבר שכתוב בו "צלע" – מעכב.

יא-א ואמר רבי אילא בשם רבי שמואל בר נחמן: ואפילו היכא שכתוב "שימח", דהיינו ארון ופרוכת, דכתיב בהו "וישם" – הרי זה מעכב.

וקשה על כל אלו האמוראים: הרי אמרו חכמים שאין מעכב אלא הכיור וכנו.

אמר רבי חנינא: כאן שאמרו הנך אמוראי דכל הני מעכבין, מדובר בעבודות שעושין בפנים ההיכל.

וכאן דאמרו חכמים שאין מעכבין אלא הכיור וכנו, מדובר בעבודות שעושין בחוץ, במזבח החיצון.

אמר רבי חנינא: שהצית [גאווה] גדולה היתה בבני כהנים גדולים, כאשר היו מתמנים לכהונה גדולה.

שיותר מששים ככרי זהב היו מוציאים בה, בבנין כבש חדש, שהיו עושין כדי להעביר עליו את הפרה האדומה.

ואף שהיה כבשה של פרה כבר עומד בנוי משכבר הימים, לא היה אחד מהן מוציא פרתו בכבשו של חבירו. אלא, היה סותרו, ובונה אותו מחדש משלו, להראות את עושרו.

התיב [הקשה] רבי עולא קומי [לפני] רבי מנא: היאך אמרינן שמשום שחץ לא היו הכהנים הגדולים מעבירין את הפרה בכבש שנבנה על ידי הכהן גדול הקודם?

והא תני: שמעון הצדיק – שתי פרות אדומות עשה. ולא בכבש שהוציא את זו הוציא את זו.

וכי אית לך למימר כי שמעון הצדיק שחץ היה [גאותן היה]?!

ומקשה הגמרא: אם כן, שלא משום גאווה היו עושין כל אחד כבש מחדש, מאי כדון [מה הטעם שעשו כן]?

ומפרשת הגמרא: על שם מעלה [חשיבות] היא בפרה. פלסול [כבוד] היא בפרה. שמשום חביבות מצות פרה אדומה ייחדו לכל פרה כבש לעצמה.

תני בברייתא, המפרשת את מעשה הכבש שעשו לפרה אדומה: זיוון [בליטות אבן] וכתלים היו יוצאים מכתאן ומכתאן משני צידי הכבש, כדי שלא יציצו הכהנים החוצה על ידי הוצאת ראשם, כי שמא יאהילו על קבר שמבחוץ, ויטמאו.

שנינו במשנה: רבי עקיבא אומר אין משתכרין בשל הקדש:

ומפרשת הגמרא כי הטעם הוא שמא יהא הפסד להקדש. ואין רשות להשתכר בהקדש.

אלא, אבל, אם רצה [הסכים המשתכר] שיחיה ההפסד שלו, והשכר להקדש – מותר להשתכר בו.

כדא [כמה שמצינו דבר זמינא [כך שמו] איתפקד גביה מדל דיתמין [הפקדו אצלו

אוצר פקדון של יתומים]. **אתא ושאל לרבי מנא:** האם להתשכר בכסף זה לצורך היתומים?

אמר ליה: אין בעית די ההפדה דידך ואגרא דתרויכון שרי [אם אתה רוצה שההפסד יהיה לך, והשכר לשניכם אזי מותר אתה להשתכר בכסף].

[ואף על פי שכהאי גוונא, שלוהה מכספי היתומים, והוא קרוב לשכר, שירויוח, ורחוק להפסד, הוי אבק ריבית, ואסור לעשות כן, ביתומים הקלן].

ומספרת הגמרא: **רבי חייא בר אדא איתפקד גביה מודל דיתמין ועביר כן,** שהשתכר בהן בתנאי זה, שההפסד עליו והשכר לו וליתומים.

שנינו במשנה: רבי ישמעאל אומר **מותר פירות לקיץ המזבח:**

ואמרינן: **מתניתין דרבי ישמעאל היא.** שהוא סובר שמשתכרין בשל הקדש, ו"מותר פירות" היינו הרזוח שבא להקדש ממכירת השמנים והסלתות.

וכדאמר **רבי חייא בר יוסף, דפתר מתניתא,** שפירש את דברי המשנה, מהו "מותר פירות" — **השכר הבא להקדש ממכירת השמנים והסלתות.** שהיה ההקדש קונה בזול, ומוכר ביוקר למי שהיה צריך להביא נסכים.

ועוד פירש רבי חייא בר יוסף: **מותר נסכים** ששנינו במשנה, **זו סאה רביעית.** שהגזברים היו נותנים מעות לספקים שיספקו להם יינות ושמנים וסלתות לכל השנה.

ואם התחייבו הספקים לספק סלתות שלש סאין בסלע, והזולו, ועמדו ארבע סאין בסלע, היו חייבים לספק להקדש ארבע סאין בסלע. ואותה סאה רביעית היא "מותר נסכים".

ורבי יוחנן חולק בפירוש מותר פירות ומותר נסכים, אלא **פתר מתניתא** [פירש המשנה]: **"מותר פירות" — זו סאה רביעית** [וכמבואר].

"מותר נסכים" — לבירוצין.

דהיינו, הגודש. שכאשר הספקים היו מודדים להקדש, הם היו נותנים במדה "גרושה", ואילו את מה שהיה ההקדש מספק למנחות, היו מודדים במדה מחוקה. וההפרש הוא "מותר נסכים".

ומקשה הגמרא על מה שפירש רבי חייא שמותר נסכים זו סאה רביעית, ולא פירש שהם הבירוצין:

וכי לית ליה לרבי חייא בר יוסף, וכי לא מודה להא שהיו בירוצין במקדש?

ומשינן: **אמר רבי חזקיה:** מודה הוא שהיו בירוצין במקדש, והיה מהם רווח להקדש.

אלא, שסבור הוא: **מה שנופל לסאה רביעית — נפל לבירוצין!**

למקום שהולך הרווח מהסאה הרביעית הולך גם הרווח הבא מן הבירוצין. ששניהם דין אחד להם, ושניהם נקראים "מותר נסכים".

ובזה הוא חלוק על רבי יוחנן, שפירש
ססאה רביעית היא מותר פירות.

ואמרינן: בשלמא על דעתיה דרבי חייה בר
יוסף, שאמר מותר פירות היינו מה שהיה
ההקדש משתכר ממכירות הסלתות [לדעת
רבי חייה בר יוסף] — ניהא מה שאמר רבי
עקיבא אין משתכרין בשל הקדש, ואף לא
משתכרין בשל עניים.

ולפיכך זה וזה, רבי עקיבא ורבי חנינא סגן
הכהנים, לא היו מודים בפירות. לפי
ששניהם סוברים שאין משתכרין בשל
הקדש, וממילא ליכא מותר פירות כלל, שלא
היה ההקדש משתכר במכירת הסלתות.

אלא, על דעתיה דרבי יוחנן דאמר מותר
פירות היינו סאה רביעית, קשיא: וכי לא
מודו רבי עקיבא ורבי חנינא סגן הכהנים
שהיה ענין כזה במקדש, שאם היו הספקים
מוכרין ג' סאין בסלע והוזלו ועמדו על ד'
סאין שנותנין גם הסאה הרביעית להקדש.

והא משנה היא! שכך תנינן: "עמדו מג'
סאין יספק מד"!

כלומר, אם בשעת המקח היה המחיר ג'
סאין בסלע ועתה הוקרו ועמדו על ד' סאין
בסלע, יספק ד' סאין. ונמצא ההקדש מרויח
סאה.

ואם כן קשה: כיצד יפרש רבי יוחנן הא
דתנינן "זה וזה לא היו מודים בפירות"?

ומתרצת הגמרא: לעולם רבי עקיבא ורבי
חנינא סגן הכהנים מודו שהיה מותר פירות.

אלא, שלא היו מודים ב"דין" מותר פירות
לדברי רבי ישמעאל, שהוא סובר שמותר

פירות היו מביאין לקיץ המזבח, והם חלקו
עליו בזה.

אבל מודים היו שהיה מותר פירות, אלא
שלדעתם היו עושין בדמיו כלי שרת.

ומקשינן: מדאמרינן "בירוצין לכלי שרת",
בסתמא, משמע שאפילו מבירוצי הנסכים
של קרבן יחיד היו מביאין כלי שרת.

וקשה: עד כדון [בשלמא] בירוצי הנסכים
של קרבנות הציבור שפיר יקנו מהם כלי
שרת.

אבל היאך יתכן שאפילו מבירוצי יחיד יביאו
כלי שרת? וכי לא נמצאו כלי שרת באין
משל יחיד! והרי כלי שרת של ציבור הן,
וצריכין הן לבוא משל ציבור?!

ומתרצת הגמרא: שפיר באין כלי שרת אף
משל היחיד, לפי שהיחיד מוסרן לציבור.
וכהדא דתנינן [כמה ששנינו]: אשה
שעשתה כתונת לבנה הכהן לשרת בה
בקודש, כשרה. ובלבד שתמסרנה לציבור.

הרי שעל ידי שהיחיד מוסר חפציו לציבור
הן כשרין לשמש ככלי שרת.

ואמרינן: עד כדון [לא מיבעיא] בירוצי לח,
גודש הדברים הלחים, כגון יינות ושמן,ם,
שהם קודש מחמת שבשעת המדידה
התקדשו בכלי שרת. וכדאמרינן במנחות,
שכלי מדת הלח [הכלי שנותנים ומודדין בו
את הדברים הלחים] נתקדש, וכדלהלן.
ולפיכך, מביאין מהן עולות לקיץ המזבח,
לדעת רבי חנינא סגן הכהנים.

אלא אפילו בירוצי היבש [גודש הקמח
שמביאין למנחות], גם מהם מביאין עולות

לקיץ המזבח, ואף שלא קדשו בכלי.

וכההיא התנינן תמן במנחות [גירסת הגר"א]: **בירוצי מידת הלח — קודש. בירוצי מידת היבש — חולין.**

ולמנה בירוצי מידת הלח הן קודש?

מפני שכלי מדת הלח נמשח בשמן המשחה מבפנים, ונתקדש. והלכך אף הבירוצין, כיון שהיו בתוך הכלי, נתקדשו.

ולמנה בירוצי מידת היבש הן חול?

מפני שכלי מדת היבש לא נמשח, בין מבפנים הכלי ובין מבחוץ. דהיינו, שלא נמשח כלל, ולא התקדש.

ומה שבפנים לא נתקדש אלא בקדושת פה.

והלכך, מה שהנודב צריך לו הוא מקדש בהקדשו, אך מה שאינו צריך אינו מקדש, ולפיכך הגודש, שאינו נצרך לו, הוא אינו מתקדש בקדושת פיו של הנודב.

וכל בירוצי מדות הללו דינם שאם יש זבח אחר — יקרבו עמו, לנסכים המחוייבים לו.

והבירוצים הלחים, כיון שהתקדשו בכלי שרת, **אם לנו — נפסלו בלינת. ואם לאו, אם אין זבח אחר להקריבם עמו — ימכרו לקיץ המזבח.**

הרי חזינן, שכל בירוצי המדות, והיינו בין בירוצי מדת הלח ובין בירוצי מדת היבש, קונים מהם עלות לקיץ המזבח.

הלכה ג מתניתין:

הקטורת היתה נעשית אחת בשנה, ומשקלה

שלוש מאות שישים ושמונה מנה.

בשלוש מאות שישים וחמשה היו משמשים לקטורת הקרבה בכל יום, מנה אחד ליום.

ושלושת המנים היתרים, מכניס מהם הכהן הגדול מלוא חפניו קטורת ביום הכפורים לקדש הקדשים.

והיות והיה נכנס לתוך חופניו רק מעט מתוך שלשת המנים, היה נשאר בכל שנה, אפילו מעוברת, "מותר הקטורת".

וכן היה נשאר מותר הקטורת בכל שנה פשוטה, לפי שהיא רק שני' יום, ונותרו בה אחד עשר מנים.

ודנה המשנה מה היו עושין במותר זה:

מותר הקטורת — מה היו עושין בה?

מחמת כבוד הקטורת שנתרה, רצו חכמים שיעשה בה שימוש גם בשנה הבאה.

הדרך הפשוטה היתה לחלל את קדושתה על מעות חולין באמצעות מכירתה, ולחזור ולקנותה משקלים חדשים.

אך לא רצו חכמים לנהוג בה זילזול על ידי מכירתה לחולין, ולכן תיקנו דרך מכובדת שתצא לחולין באמצעות חילול מכובד, ותחזור ותיקנה מהשקלים החדשים.

א. **מפרישין מומנה**, מהקטורת שנשארה, את שיווי "שכר האומנין" העוסקים במלאכת הבנין בבית המקדש, או במלאכת הקטורת.

ב. **ומחללין אותה** [את קדושת הקטורת] על מעות שכר האומנים.

השלשים, נמצא שהיום הל' של חודש אדר
שייך לשנה החולפת. היו לוקחין את
הקטורת להקטרה ביום הזה, שהוא מן השנה
הקודמת, **מן הישנה**.

גמרא:

בשלב זה הניחה הגמרא שלא היו מחללים
את מותר הקטורת על חוב שכר האומנים,
אלא היו מחללים אותה על מעות שכרם
שבאים מתרומת הלישכה.

והוינן בה: כיצד מחללים את הקטורת על
מעות השכר של האומנים?

וכי לא נמצא קדוש מתחלל על החקדש! הרי
תרומת הלשכה גם היא קודש, ומי מתחלל
קודש על קודש?!

ומשנינן: אלא כיצד הוא עושה?

אמר רבי שמעון בר ביכנא: מביא [הגזבר]
מעות מתרומת הלשכה שהן קודש, ומחללן
על אבני הבנין של הקדש בצורה כזאת:

תחילה היו בונין במקדש באבנים של חולין,
ורק אחר הבניה היו מקדישין אותן, כדי
שלא יהנו מהאבנים תוך כדי הבניה ויבואו
לידי מעילה.

ואחר שהיה הבנין בנוי, היה מביא מעות
הללו, ומחללן על האבנים, שהיה אומר:
תחול קדושת המעות על הבנין. ועל ידי זה
היו האבנים קדושות והמעות יצאו לחולין.

ושוב מביא את מותר הקטורת, ומחללה יא-ב
עליהן [על מעות החולין], ונמצא שהמעות
קדושות בקדושת תרומת הלשכה, ומותר

והיינו, שהיו נותנים אותה, מייעדים את
הקטורת, כתשלום לאומנים, בשכרן. ובכך
היתה מתחללת קדושת הקטורת על שכר
האומנים עוד לפני שהגיעה בפועל לידי
האומנים.

לפי שהקדושה מתחללת גם על חוב של
שכר עבודה המגיע לאומנים, ולא רק על
מעות בעין.

ועתה שייכת הקטורת לאומנים, שהיא
מיועדת עבורם כשכר, לאחר שהתחללה
קדושתה על חוב שכרם. אך עדיין לא נתנוה
לידי האומנים אלא הגיעו עמם לידי הסכם
שימכרוה להקדש לצורך הקטורת של שנה
הבאה.

ג. ושוב חוזרים ולוקחין אותה [את מותר
הקטורת] מן האומנים, שהיא חולין בידם.

ומשלמים לאומנים תמורתה בשקלים
מהתרומה החדשה.

כך, שלמעשה לא ניתנה הקטורת לידי
האומנים ממש, אלא היא נשארה כל הזמן
ברשות הקדש.

ד. והקטורת שביום השלשים של חודש אדר
היתה תלויה ועומדת:

אם בא חודש ניסן בזמנו, שקידשו אותו
ביום ל' באדר, ונמצא שיום זה הוא מן
השנה החדשה — היו לוקחין אותה
מתרומה חדשה, כיון שכבר נכנסה השנה
החדשה, וצריך להביא הקטורת מתרומה
חדשה.

ואם לאו, שלא קידשו את החודש ביום ל'
אדר, אלא אדר היה "מעובר" עם יום